

Жижома О. О.

ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет»

ЛІНГВІСТИЧНА ПРИРОДА ОКАЗІОНАЛЬНОЇ НОМІНАЦІЇ У ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ВАСИЛЯ СТУСА

Статтю присвячено аналізу індивідуально-авторських новотворів, виявлених у поетичних текстах Василя Стуса, зокрема розглянуто лінгвістичну природу okazіональних слів як стилістичних засобів номінації позамовної дійсності.

Багатоаспектний характер okazіональних слів визначив необхідність його різнобічного аналізу, що зумовив розгляд авторських новотворів з погляду семантичних, словотвірних та текстотвірних особливостей.

Студіювання питання номінативної функції новотворів як стилістично маркованих мовних знаків дало можливість з'ясувати, що у процесі свого формування okazіоналізми являють собою синтез повідомлення і найменування, а виразність індивідуально-авторських новотворів на пряму залежить від інформативності твірної бази, словотвірної моделі, за якою вони побудовані, контекстуального оточення і мовленнєвої ситуації, яка сприяє уточненню змісту.

У статті було також звернено увагу на причини авторського словотворення, встановлено сутність okazіональної стилістичної номінації, характер її подвійної й одночасної співвіднесеності. В межах даної розвідки було встановлено, що в основу неузвальної номінації кладуться різноманітні ознаки денотатів. Крім денотативних сем, в семантику okazіоналізмів входять конотативні елементи, які найповніше презентують себе на рівні контексту. Індивідуальне значення okazіоналізмів формується на основі конотацій їх твірних. В результаті активізації імпліцитних сем, семантика авторських новотворів виявляється складнішою від узвальных, що зумовлює їх вагомість у надфразовій єдності. Це своєрідний різновид вторинної лексичної номінації, яка виникає в певному контекстуальному оточенні, обслуговує цільову направленість тексту і, в решті-решт, являє собою вагомий номінативний засіб, оскільки володіє певним асоціативним потенціалом.

В ході дослідження було визначено статус вторинних okazіональних номінацій у поетичному дискурсі: вони володіють певним емоційно-експресивним забарвленням, ліквідують індивідуально-авторських «лексичний дефіцит», характеризуються специфічними структурними особливостями, семантичною і стилістичною маркованістю, розширюють лексикон продуцента у відповідних умовах, ситуаціях, контекстах і є показником процесу мислення творчої мовної особистості.

Ключові слова: *okazіоналізм, вторинна номінація, стилістичний маркер, контекст, сигніфікат, денотат.*

Постановка проблеми. Пошуки українських поетів у галузі індивідуально-авторського словотвору мають вплив на розвиток образної системи поезії взагалі, збагачують поетичний лексикон, визначають перспективи творення нових номінативних одиниць за певними словотвірними типами, спонукають митців слова до подальшого активного використання виражальних засобів мови. У зв'язку з цим особливого значення набуває аналіз лінгвістичної природи okazіональних слів, дослідження причин, що зумовлюють їх виникнення і функціонування в поетичному дискурсі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на те, що студіювання okazіональних

слів на різних рівнях було предметом дослідження багатьох вітчизняних і зарубіжних мовознавців Г. Й. Винокура, О. С. Кубрякової, Е. Ханпіри, В. В. Лопатіна, В. А. Чабаненка, В. М. Виноградової, О. А. Земської, І. Т. Принцевського, низка питань, пов'язаних із лінгвістичною природою індивідуально-авторських новотворів, залишається відкритою.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз лінгвістичної природи okazіональних слів, виявлених у поезіях Василя Стуса, як стилістично маркованих мовних знаків, що виконують функцію вторинних номінацій у поетичному дискурсі.

Як відомо, пізнавальна діяльність людини обов'язково знаходить своє висвітлення в системі

номінацій, у номенклатурі лексичних одиниць, що являють собою номінативні знаки. Засоби, якості, відношення, психічний стан, суб'єктивні переживання, емоції опредмечуються у свідомості людини й отримують свою назву. Розмежування слів за їх семантичними показниками знайшло своє віддзеркалення у вигляді поділу усіх лексем на два великих розряди: повнозначні і неповнозначні, враховуючи характер смислового змісту та їх комунікативних функцій. Для того, щоб мова як складна семіотична система виконувала своє пряме призначення – була засобом формування абстрактного мислення і засобом комунікації, необхідна не лише наявність узуальних слів-найменувань, але й слів-натяків, слів-асоціацій, адже перехід від мови до мовлення здійснюється за допомогою численних мікросистем знаків – знаків-заміщувачів, знаків-вказівок, логічних і прагматичних операторів.

Особливостями найменування позамовної дійсності стилістично маркованими мовними знаками передбачає особливий ракурс, який можна позначити як стилістичний аспект номінації. Бажання митця надати суб'єктивну оцінку зображуваному є причиною народження слів, які є своєрідним втіленням його суб'єктивних ідейних міркувань. Оскільки узуальні слова не завжди відповідають прагненням автора образно, нетривіально висловити думку, він вдається до створення еквівалентів, які б повною мірою змогли б реалізувати авторську інтенцію, спрямовану на передачу образного сприйняття навколишньої дійсності. Поет у своїй свідомості виділяє суттєві риси об'єктів, групує їх, класифікує і згодом дає їм оригінальне нове позначення. З одного боку, індивідуально-авторські новотвори обов'язково демонструють зв'язок з уже відомим носіям мови за допомогою образів, закріплених у лексичному значенні мотивуючих одиниць, а з іншого, – із твірними словами вони демонструють лише частковий зв'язок, оскільки нові морфеми привносять у новотвір свої семантичні відтінки.

Оказіональні слова за природою і особливостями свого виникнення, утворення маркуються як стилістичні мовні знаки. Їх творення базується на образному сприйманні навколишнього середовища, вони обов'язково демонструють зв'язок із тим, що уже відомо носіям мови за допомогою образів, закріплених в лексичних значеннях слів. Неузуальна номінація – це своєрідний різновид вторинної лексичної номінації, яка виникає в певному контекстуальному оточенні, обслуговує цільову направленість тексту і, врешті-решт,

являє собою вагомий засіб номінації, оскільки володіє певним асоціативним потенціалом. Тому okazіональні слова – це своєрідні засоби вторинної номінації, за якої, існуючі в мові номінативні засоби використовуються автором у новій для них функції найменування. На відміну від канонічних утворень, з їх постійною відтворюваністю у процесі комунікації, okazіональні слова, створені автором для кожної конкретної мовленнєвої ситуації, не проходять шляху від знаку повідомлення до знаку найменування, а є прикладом демонстрації одночасного синтезу повідомлення і найменування.

Репрезентуючи знакову сутність okazіональних слів, обов'язково слід враховувати співвідношення трьох складових: мови, мислення і об'єктивної дійсності. Знакова репрезентація – опосереднене людською свідомістю відношення через знак суб'єкта до об'єктивної дійсності. Вивчення аспекту вторинної номінації в стилістично маркованих знаках доводить, що узагальнений характер людської свідомості знаходить тут своєрідне втілення. Процес образного позначення завжди є віддзеркаленням творчої манери митця. Створюючи номінативну одиницю, що на тлі інших складових контексту виділятиметься певною семантичною місткістю, автор обов'язково підбирає і закладає в її зміст ті ознаки, які найточніше відповідатимуть зображуваному. Таким чином, співвіднесеність з виділеними кваліфікативними сферами пізнавальної дійсності будуть реалізовані особливим семантичним компонентом. Для okazіоналізмів, як стилістично маркованих словесних знаків, – це стилістичне значення, тобто той зміст, який новотвір повністю може розкрити вже в контекстуальному оточенні. Відповідно, стилістичне значення визначатиметься як зміст стилістично актуалізованої одиниці з різними нашаруванням: емоційно-оцінним або експресивно-образним.

Залежно від співвідношення значення і семантико-стилістичного потенціалу знака розрізняють узуальне стилістичне значення – прояв стилістичного потенціалу словом й okazіональне стилістичне значення – прояв стилістичного змісту в конкретній мовленнєвій ситуації. В індивідуально-авторських новотворах, які обслуговують лише одну мовленнєву ситуацію, обов'язковою умовою функціонування є стилістичне значення, що виступає ядром змістового навантаження. Сутність okazіональної стилістичної номінації полягає в тому, що вона характеризується подвійною й одночасною співвіднесеністю. З одного боку, – це різні грані пізнавальної діяльності

людини, автора твору, категорії соціально-психологічні, з іншого, – це ті якості, особливості, властивості, які поет «приписує» предметові найменування. І хоч такі номінації є виявом лише одного контексту, не вживаються в узусі мовним колективом у подальшому, вони формують стиль письменника, виступають своєрідними маркерами його особливих світоглядних позицій: «Тож просторся, душе моя, на чотири татами...», «...в осінній пожжежі мій дух басаманить», «...вивласнюєм серця – нащадкам офіруємо...», «Хтось...ніби мною водить, я ж припроваджуватись не звик», «Хай почезає час, аби в безчассі я вдруге міг постати», «Не панегіритиму карамельним віршем», «не про мене чужіти в чужа-нецькій чужині».

Денотат стилістично маркованих одиниць, на відміну від денотата нейтрального слова, є складним, комплексним явищем, в якому співвіднесеність з кваліфікаційними сферами начебто стикається з виділеною в узусі людським мовним колективом якоюсь ознакою предмета найменування. Він стає настільки яскравим, ведучим, домінантним в процесі його осмислення в межах контексту, що мимоволі відбувається переосмислення об'єкта найменування через призму оцінного, чуттєвого, образного, асоціативного уявлення. В якості реального об'єкта позначення стилістично маркованого знака виступають певні категорії соціально-психічної діяльності його автора, що лежать на стикові чуттєвого й раціонального. Психологами й фізіологами розроблені критерії для вираження позитивних і негативних емоцій, домінантами яких є поняття задоволення чи незадоволення, що впливає на приріст прагматичної інформації. Усі емоційні відчуття й оцінні категорії, які є складовою авторської інтенції, чітко діляться на позитивні і негативні. Ті емоційні й оцінні критерії, які задає сам автор поетичного дискурсу, створюють соціально-психологічну базу, яка уможливорює адекватне сприйняття реципієнтами стилістичної інформації, закладеної в оказіональних одиницях. У випадку з індивідуально-авторськими новотворами, яскравих засобів стилізації тексту, предмет найменування, як правило, є чи не єдиним фактом конкретних суб'єктивних емоцій, оцінного судження, образного уявлення, що засвідчує нетипове сприйняття певних явищ об'єктивної дійсності, демонструє нетривіальний характер осмислення позначуваного класу предметів. Тлумачення сигніфікативного аспекту оказіональної стилістичної номінації базується на тому, що, за своєю приро-

дою, нетривіальні одиниці, на відміну від узуальних стилістичних одиниць, не є узагальненням спільного мислення, а є показником насамперед одиничного, чуттєвого, випадкового: «Жалоців брості коцюрбляться в снінні...», «Милої рукав лише до **спроневіри** додається», «...ця теплота **сподіяння** і сну, **вспокоєнного спогадами**...», «Він **опорятунок**, я ж білоусто мовлю: **порятуй**», «...старий ясмин **оцвітінням** весь німує», «...і часом віриться – нема ніякий **окрутенств**», «І ось ти – все, що снилось як **смертеіснування** і **життєсмерть**», «І **закмашини**, і **заквагони**. Шпали, і фари, пси і солдати...», «...на **всерозхресті** люті і жалю...», «...все поглинає **хлань**», «...зніми з душі бажань нових **чинінь**», «...демократіє покори і свободо **німувань**», «Ти тінь, ти **притінь**, смерк і довгий чуд...», «І разом з тобою розшукаємо все – до найменшого **панігтя**...», «спізнай **смертельні чари дороги добр і почезань**», «Та **прозимом** осінь віє...», «У спеку – роси! І **погроззя**», «В **перехвиль** сонця розтоплені кину слово залюбки», «Росте відьомська **поніч** на шабаші проклять», «Ця **нестерпна жага подоців'я**», «Пробач мені, кохана **Прикраїне**...». Спостереження над реальною дійсністю і стилістична номінація пов'язані з тим, що поет, абстрагуючись від зайвого, одночасно акцентує увагу на домінантних ознаках предмета, виділяє, виокремлює ту, яка у конкретному контексті буде найдоречнішою, певним відчуженим втіленням абстракції.

Розглядаючи аспект оказіональної стилістичної номінації варто звертати увагу на співвідношення між суб'єктом, що називає, і об'єктом, який називають. В основі самого акту найменування виявляється здатність обрати певні ознаки предметів, явищ, що визначатимуть їх внутрішню форму, семантичну вагомість, текстотвірну потенційність. Виділення тої чи іншої ознаки як основи найменування пов'язано безпосередньо і з характером сприйняття навколишнього світу суб'єктом: «Ламка і витка **всеспадна** **вседорога**», «...і віниую **ненасиття** в грудні **грабілих** **тополь**», «Є **галаморено-густа**, **повсталала печаль**», «...крик **ізрунта-**ного сонця...», «І в потічку ярів **круглавий** **день**», «**Кругластий** **біль** **ребер**», «Ти **ворався** **один** **між** **мелькавих** **рябих** **тополь**», «Лип **медвянистий** **напій**», **настрашлива** **тінь**, «Ущухлим світлом сяють **вишні опонічні**», «Отак живу – з чолом **прогрішним**...», «...і рідні **лиця**... **тобі** **здадуться** з **понагірних** **веж**», «...я на всі **стобереги** **просторений**», «... на **цій чужинецькій** **землі**», «**Печальна**, **ніби тінь** **повечорова**», «**Несуть** **тобі** **три** **царіє**

со дари скапаране озлоблення моє». У наведених оказіональних ад'єктивних номінаціях емоційно-експресивне забарвлення створюються в результаті взаємодії трьох факторів: характеру лексичного значення мотивуючого слова, емоційно-стилістичного забарвлення суфікса і, звичайно, контексту. Чітко простежується, як контекстуальне тло підкреслює індивідуальність, семантичну насиченість, більшу інформативність новотворів, порівняно з узуальними словами. Складається враження, ніби автор свідомо прагне ліквідувати синтаксичне розчленування, уникає громіздких непотрібних описових формулювань, щоб точніше висловити суб'єктивну думку. А реципієнт, у свою чергу, отримує можливість уявити, провести певні асоціації, розширити можливості пізнання і творчого мислення, обдумати те, що раніше не сприймалося або було відсутнім у реальному досвіді.

Узуальні лексеми, як відомо, не позначають субстанціального характеру речей і не подають повного уявлення про сутність предмета, який називають. Їх призначення – підкреслити якийсь один аспект номінованого предмета. Під час найменування людина з великої кількості даних встановлює певні фіксовані центри сприйняття. Виділяючи предмет з ряду подібних, ми начебто повертаємо його різними сторонами до себе, але різні боки бачимо неоднаково чітко. Пряме номінативне значення нейтральних одиниць, що позначають тип денотата, не обтяжене додатковою інформацією, воно співвідноситься з реальними ознаками об'єкта. На їх фоні оказіональні слова, із чітко закріпленою за ними кваліфікаційною характеристикою, особливо виділяються, оскільки їх стилістичне значення не завжди співвідноситься з тими ознаками, які закріплені мовним колективом.

Здатність людини до абстрактного мислення, з одного боку, і активна пізнавальна діяльність, з іншого, – в номінативному процесі особливо чітко проявляється під час образного уявлення дійсності. Ця можливість ґрунтується на здатності людського мислення асоціативно пов'язувати предмети і явища навколишньої дійсності, на здатності побачити як загальні так і особливі, індивідуальні ознаки, певні тотожності створюваних ними уявлень. Введення в контекст оказіональних номінацій посилює створення експресивної образності повідомлюваного. Відбувається осмислення поняття і його мовного втілення через окремі конкретні ознаки, на яких акцентує увагу поет: «...а каменяка, зразу не кинена, **камі-**

нючиться», «На вишнях **каріє кора**», «Відмайорів мій день, **відпрапорів...**», «...твої **пшеничні руки над безберегістю полів...**», «Голубіє, **рябіє, хмурніє, розлистявся спокій...**», «**Чорний світ іскулився**». В результаті процесу абстрагування одна з однак предмета, стає основою нового оказіонального найменування.

При створенні індивідуально-авторських новотворів стихійно реалізується потенційна можливість мови створити лексему, яка б точно позначала певні явища реальними засобами мовної системи. Функціонуючи у конкретному контекстуальному середовищі, вони не викликають у реципієнта ніякої іншої реакції, окрім реакції порозуміння з автором, який, створюючи оказіоналізм, передбачає єдину мету – досягти повного розуміння з читачем. Набуваючи у контекстуальному оточенні природження змісту, новотвори виступають стилістично вагомими компонентами тексту, формують індивідуальний стиль митця, допомагають йому повніше і згідно з індивідуальним світосприйняттям розрити думку і ставлення до явищ навколишньої дійсності, які автор хоче донести до читача.

Будь-який об'єкт містить велику кількість ознак, якостей, зв'язків, відношень і він може отримувати різні назви залежно від того, які ознаки обиратимуться як відмінна ознака найменування. Тут важливу роль відіграє активність номінатора, який з ряду найменувань і можливостей мови використає або заново створить, номінативну одиницю, яка найкраще відповідатиме виділеній ознаці в об'єкті. Як відомо, у лексичному значенні слова наявні денотативна частина, що відповідає предметно-логічній інформації, не пов'язаної з учасниками і обставинами комунікації, і конотативної, яка навпаки пов'язана з умовами і учасниками комунікації. Денотативна частина є обов'язковою, вона являє собою складну єдність в силу віддзеркалення складності вираженого в слові поняття, конотативна частина лексичного значення слова є факультативною, вона може вміщувати один чи кілька компонентів, що відповідають різним видам додаткової інформації, а може бути взагалі відсутня у слові. Окрім денотативних сем, які відбивають різні боки описуваного явища, в семантику оказіональних номінацій входять конотативні елементи, і саме вони найяскравіше реалізуються, проявляють себе на текстовому рівні. Актуалізація імпліцитних сем зумовлює і особливу семантичну природу оказіоналізмів порівняно з узуальними словами. Предметно-логічна частина значень авторських ново-

творів є ускладненою, оскільки вміщує в собі більше ознак денотата за рахунок актуалізації імпліцитних сем. Фактично в ній вміщені компоненти, які унаочнюють ознаки двох понять, що відбивають різні явища позамовної дійсності: поняття, які передаються okazіонально, і поняття, які передаються узуальним значенням мотивуючої складової даного слова. Okazіональне значення відображає такий момент дійсності, змалювання якого зазвичай потребує розгорнутого опису, як, наприклад, у відіменникових дієслівних новотворах: «Відмайорів мій день, **відпрапорів**...», «**Звіхолили** сни мій день, і ніч мою, й життя прожити...», «Дна не **викопитиши**...», «Тож **просторся**, душе моя, на чотири татами...», «Голубіє, рябіє, **розлиствися** спокій...». Ознаки, які закладає автор у новотвори можуть бути різними, тому й повідомлювана ним інформація буде напряму залежати від цього. Як видно, внутрішня лексико-семантична природа наведених дієслівних okazіоналізмів є досить складною і повністю розкривається на рівні певного контексту. Звичайно, що їх інформативність залежить від функціонального призначення, від того наскільки точно і влучно ці засоби вторинної номінації досягають кінцевої мети – допомагають читачеві не лише зрозуміти, але й відчути авторську інтенцію.

Семантична ускладненість значень okazіональних слів збільшується ще й за рахунок того, що у них, окрім ускладненої предметно-логічної частини, як обов'язковий компонент входить і конотативне значення, і додаткові смисли, що виникають вже під час функціонування в тексті. До того сама структура okazіонального значення являє собою не просто суму вказаних значень, а їх складну взаємодію, в результаті якої okazіоналізм може сприйматися в кількох значеннях одночасно. Семантична ускладненість індивідуально-авторських новотворів зумовлює їх досить високий ступінь інформативності, яка повністю може бути розкрита тільки на рівні цілого тексту. Проте, для того, щоб зрозуміти предметно-логічну інформацію, щоб адекватно сприйняти значення okazіональної номінації, реципієнту часто достатньо і контексту речення.

Дослідження синтагматичних умов реалізацій okazіональних значень у новотворах, виявлених у поетичних рядках Василя Стуса (*відтонкоголосить, припроваджуватись, защемріло, вименшуватись, басаманить, хрѳобтати, щебертить, надтверднути, перегрались, переколобродити, висамотіти, зсамотіти, почезати, вивласнювати, виспокоїтись, іскулитись, викопитити,*

розхвилений, безволений, виголілий, визорений, всніжений, зазорений, засоплений, нерозвітрений, олітнений, приріднений, розстеблений, зчужілий) доводить, що сигніфікативний аспект значення при його okazіональній інтерпретації не є зрозумілим без контексту речення. Обов'язковою умовою існування подібних номінацій є відповідне контекстуальне оточення, яке чітко вказує на реалізацію значення новотвору, іншими словами, в межах контексту, характерного для дієслів, автором обираються саме ті лексичні одиниці, які у співіснуванні з okazіональним дієсловом: «Нехай-но і помру – та він за мене **відтонкоголосить**...», «Хтось...ніби мною водить, я ж **припроважджуватись** не звик», «**Защемріло** шаро у глухому розпадку», «Зникає дерево, почали **вименшуватись** крони», «...зламана віть... в осінній пожежі мій дух **басаманить**», «...після получки самогон **хрѳобтали**», «...і ти, як крик, **надтверднеши** і озовешся голосом струмка», «Обірвали б, ніби струни, – на одній спробуй **перегрались, перебрались, переколобродить**», «Сумний мій задум ходить коло вікон, шаблюкою у шибку **щебертить**», «Хочте – **висамотіла**, витекла (усмішка)», «І усмішка – теж **зсамотіла**», «Хай **почезає** час, аби в безчасі я вдруге міг постати», «**Вивласнює** серця – нащадкам офіруємо», «...під сонцем опівнічним **виспокоїтись** не дає», «Чорний стіл **іскулився**», «Дна не **викопитиши**» або дієприкметником, утвореним від okazіонального дієслова: «Моє життя **розхвилене** в узгір'ї», «Був і дратливий, і **безволений**», «Летить крилатолезо на віття **виголіле**», «Ідеши у **визорену** ніч», «...безберегі **всніжені** поля...», «Горобці в калюжах **витеплених бовтались**», «У нічні, **зазорені** холодні зорі», «...малеча **вистроплює** носи **засоплені**», «Ти приносиши бурю **нерозвітрену**», «О очі матері – **олітнені** ставки», «...до котрої ти примусово **приріднений**», «І літ **розстеблені** гаї», «...маленький шротик серця, **счужілий** і заблуканий у тілі» дозволяють однозначно ідентифікувати його зміст.

Таким чином, якщо номінація нейтральним словом характеризується безпосередньою, прямою співвіднесеністю з предметом позначення, то для стилістично маркованої номінації, якою є okazіоналізм, властива опосередкована подвійна співвіднесеність, що в умовах відповідного контексту ускладнюється прирощенням додаткового змісту. Номінація в стилістично маркованих okazіональних одиницях реалізує зв'язок з обраними автором для конкретної мовленнєвої ситуації ознаками, які й стають предметом найменування.

Це, в свою чергу, дозволяє характеризувати денотат і сигніфікативний аспект новотворів (на відміну від денотату нейтральних, узуальних слів) як складне, комплексне явище. Отже, змістове навантаження індивідуально-авторських новотворів володіє певною внутрішньою предикацією, їх емоційна чи інтелектуальна складова як ознака предмета чи явища стає невід'ємною, а підчас домінантною складовою змісту всього контексту.

Висновки і пропозиції. Результати проведеного дослідження показали, що індивідуально-авторським новотворам, виявленим у поезіях

Василя Стуса, властиве більше семантичне навантаження, порівняно з іншими складовими контексту. Це доводить їх високу продуктивність як дієвого засобу впливу на реципієнта внаслідок унікальної спроможності передавати найтонші відтінки навколишньої дійсності. Представлене дослідження торкається лише деяких питань, пов'язаних із лінгвістичною природою оказіоналізмів як стилістичних маркерів контексту. У подальших розвідках плануємо вирішити коло проблем стосовно ролі новотворів у породженні авторського тексту.

Список літератури:

1. Кубрякова Е. С. О номинативном компоненте речевой деятельности. *Вопросы языкознания*. 1984. № 4. С. 13–44.
2. Лисиченко Л. А. Про характер мотивованості семантичної структури віддієслівних іменників. *Лінгвістичні дослідження*. Харків, 1992. С. 3–13.
3. Мойсієнко А. К. Експресивні відприкметникові назви. *Мовознавство*. 1985. № 1. С. 34–38.
4. Принцевський І. Т. Авторські новотвори в українському поетичному мовленні. *Проблеми словообразования русского и украинского языков*. Київ – Донецьк : Вища школа, 1976. С. 150–166.
5. Улуханов И. С. Словообразовательная семантика в русском языке. Москва : Наука, 1977. 252 с.
6. Чабаненко В. А. Основи мовної експресії. Київ : Вища школа, 1984. 165 с.

Zhizhoma O. O. LINGUISTIC NATURE OF OCCASIONAL NOMINATION WITHIN POETICAL DISCOURSE BY VASYL STUS

The article analyses individual and authorial neologisms revealed in poetic texts by Vasyl Stus, in particular, it considers linguistic nature of occasional words as stylistic means of beyond-speech reality nominations.

Multidimensional nature of occasional words defines necessity to analyze it in various ways, i.e. from the viewpoint of semantic, word-formation and text-formation peculiarities.

Learning the issue of neologisms nominative function as stylistically marked linguistic signs enables to figure out that while forming occasional words combine synthesis of messaging and naming. Analysis made enables to state that expressiveness of individualistic and authorial neologisms directly relied on information content of formation base, word-formation pattern they are grounded on, context and speech situation which enables to clarify the meaning.

The article pays specific attention to the reasons for creating authorial neologisms, as well as defines the core of occasional stylistic nomination, the nature of its doubled and simultaneous relevance. This study reveals that various features of denotations lay the foundation for unusual nomination. Apart from denotation semes, connotative elements are included into occasional words semantics. Individual meaning of occasional words is shaped on the basis of its constituent parts connotation. As a result of implicit semes acceleration, semantics of authorial neologism is of more complex nature than that one of usual words, which specifies its importance in the beyond-the-phrase unity. It is a peculiar option of secondary lexical nomination that occurs in a specific context, serves text target orientation, and, lastly, represents a mighty means of nomination as it possesses specific associative potential.

The study identifies the status of secondary occasional nominations in poetic discourse: they possess significant emotional and expressive coloring, eliminate individual and authorial 'lexical shortage', acquire specific structural peculiarities, semantic and stylistic markedness, expand lexicon of producer in relevant circumstances, contexts and present an indicator of linguistic personality's thinking process.

Key words: occasional words, secondary nomination, stylistic markers, context, signifier, denomination.